

3) суттєвої зміни управління освітою в цілому але, найперше, державного управління освітою, в тому числі і вищою.

Література

1. Браун М. Пол Посібник з аналізу державної політики / Пол М. Браун. – К.: Основи, 2000.

УДК 37:378

Анастасія Лезіна

*к.е.н., старший викладач кафедри менеджменту
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»
lezya86@gmail.com*

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НАУКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

PROBLEMS OF DEVELOPING THE SCIENTIFIC POTENTIAL OF YOUNG SCIENTISTS

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ НАУЧНОГО ПОТЕНЦИАЛА МОЛОДЫХ УЧЕНЫХ

Анотація. Дослідження присвячено актуальним аспектам та проблемному полю щодо розвитку наукового потенціалу молодих вчених України. Представлені недоліки мають обґрунтування, що посилено представленими показниками в динаміці за останні роки.

Abstract. The research is devoted to topical aspects and problematic field regarding the development of scientific potential of young scientists of Ukraine. The shortcomings presented have justification, which has been strengthened by the presented indicators in the dynamics in recent years.

Аннотация. Исследование посвящено актуальным аспектам и проблемнѳве полю по развитию научного потенциала молодых ученых Украины. Представленные недостатки имеют обоснования, которое усиленно представленными показателями в динамике за последние годы.

На даний час стрімкий розвиток економічних відносин, технологічний прогрес та повсякчасна цифровізація мають одну спільну та дуже актуальну проблему, яка стосується скорочення ресурсів в усьому світі. Також до цього варто додати зростання споживчого попиту, що пришвидшує необхідність вирішення даного питання та реалізацію все нових заходів впровадження альтернатив. Важелями, що можуть позитивно вплинути можуть стати – використання сучасних методів виробництва, комп'ютерізація, збільшення валового продукту, заохочення клієнтів та задоволення їх ціннісних потреб, скорочення витрат та простоїв в виробництві, зниження енергетичної залежності, створення єдиної фінансово стійкої системи тощо. Одним з шляхів вирішення окресленого кола проблематики є постійний стабільний розвиток наукової спільноти, що повсякчас розвиває та удосконалює існуючі методи господарювання.

Для нашої держави питання щодо розвитку наукового потенціалу стають все актуальнішими із року в рік. Це насамперед пов'язано з переходом економіки на новий рівень, налагодження зв'язків з закордонними партнерами, стрімке бажання держави до вступу в ЄС та відповідно дотримання умов, що продиктовані європейською спільнотою. Нажаль для науковців існує низка проблемних та невирішених питань, які демотивують їх на шляхи до розвитку вітчизняної наукової спільноти. Серед основних перепон варто відзначити наступні:

- зменшення фінансування вітчизняної науки. Для визначення впливу наукових досягнень на розвиток економіки країни прийнято застосовувати так званий індикатор наукоємності ВВП. За широким трактуванням цей показник визначає можливість наукової сфери реалізувати свої основні функції: соціокультурну, пізнавальну, економічну [1]. За останніми дослідженнями в Україні цей показник становить 0,7 % ВВП. За світовими стандартами, якщо індикатор наукоємності ВВП країни варіюється за значеннями між 0,4 та 0,9 %, то наука виконує лише соціокультурну функцію. Для нашої держави дане значення можна трактувати як відсутність виконання економічної функції науки, тобто присутнє відсторонення наукових досягнень та економіки країни. До того ж варто відзначити вагомий відсоток тіньової економіки, яка присутня в нашій державі, що збільшує офіційний показник ВВП та, відповідно, знижує показник індикатору наукоємності. Для більш детального представлення варто зазначити динаміку змін індикатора наукоємності ВВП в Україні та інших держав – лідерів світової наукової спільноти, що представлено на рис. 1.

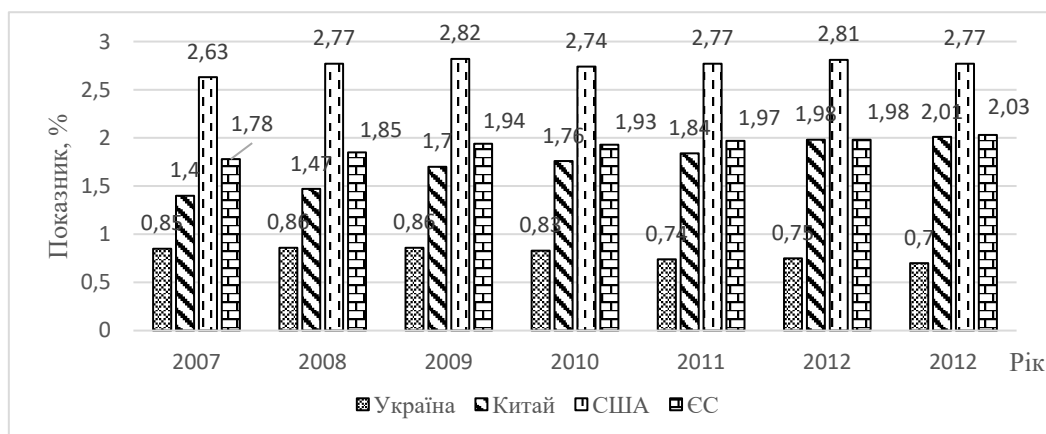

Рис. 1 –Питома вага індикатору наукоємності ВВП України та інших держав світу в період 2007-2012 рр.,%

Джерело: [2]

Представлене яскраво засвідчує негативні тенденції зниження фінансування науки в Україні та, що також важливо, всі ці тенденції збігаються з позитивним розвитком в інших державах;

- наступною негативною причиною є старіння кадрів наукової спільноти. На нашу думку, це напряму взаємопов'язано з попереднім пунктом, тому що не можливо уявити молоде активне населення, що прагне до розвитку та вдосконалення, яке при цьому не має належного визнання та фінансування. Вказані елементи є взаємодоповнюючими та формують загальне уявлення суспільства про неможливість науковців до пристосування реалій сьогодення. Так варто зазначити, що за статистичними даними середній вік науковців поступово зростає, а відсоток молодих вчених (за офіційним визнанням це особи до 35 років) значно скорочується. За даними МОН України пік закінчення аспірантури та докторантури припав на 2010 рік. Саме в зазначений період було здійснено випуск за всіма галузями знань у державі потенційних науковців в кількості понад 8000 осіб, з них отримали ступінь кандидата чи доктора наук приблизно 2000 осіб. Нажаль, з кожним наступним роком чисельність молодих вчених зменшується, що в середньому також призводить до підвищення середнього віку науковців;

- відтік кадрів з науки є також вагомим фактором, що негативно впливає на наукові досягнення. В вище зазначеному пункті показник кількості потенційних науковців є достатньо високим, але варто звернути увагу на те, скільки саме науковців залишаються та працюють над новими досягненнями не полишаючи справу. Нажаль, проведено опитуванні співробітників НАН України засвідчує негативні тенденції. Так у 2016 році понад 42 % респондентів оголосили про наміри емігрувати в інші держави з метою продовження наукової

кар'єри, в 2017 році цей показник зріс до значення 51 %, що вказує на стрімке пришвидшення відтоку потенційних кадрів [3];

- також варто зазначити серед основних причин зниження активності наукової роботи молодих вчених таку складову як відсутність престижності та популяризації. Наразі науковці, що прагнуть працювати, розвивати та вдосконалювати наукові здобутки все частіше стикаються з проблемами відсутності комунікацій між бізнесом, державою та науковцями; багатьма пересічними громадянами взагалі не ототожнюється робота вченого як така що має гідно оплачуватись; представники органів влади не мають стрімкого бажання підтримувати нові здобутки, а саме їх фінансувати; серед засобів масової інформації та комунікацій відсутня просвітницьке інформування важливості та користі щодо розвитку вітчизняної наукової спільноти. Можна сказати, що наразі вчені, які прагнуть вдосконалити різні напрями господарювання достатньо не комунікують з тими для кого вони це роблять. Найчастіше існує практика перенаправлення отриманих вагомих результатів до осіб, що зацікавлені в цьому та нажалі ними є в більшості випадків закордонні представники бізнес структур.

Підсумовуючі, окреслено поле найбільш вагомих на наш погляд проблем розвитку наукової спільноти в аспекті збільшення здобутків та мотивації саме молодих вчених, варто зазначити, що наша країна перебуває на етапі відновлення свого економічного стану, що може успішно реалізуватись лише за підтримки наукової спільноти. В той же час хто як не молоде покоління та майбутні науковці можуть забезпечити стрімкий розвиток та фінансову стабільність державі. Саме тому вважаємо, що потрібно стримано та розсудливо використовувати існуючі інтелектуальні ресурси, формувати суспільну думку щодо важливості розвитку спільноти науковців, забезпечувати належну фінансову стабільність та стійкість для молодого покоління та обов'язково долучати до процесу імплементації наукових досягнень сферу бізнесу. В таку разі темпи економічного зростання України матимуть значні результати, що сукупно впливатиме на підвищення рівня добробуту населення.

Література

1. Маліцький Б.А. Прикладне наукознавство / Б.А. Маліцький. – К.: Фенікс, 2007. — 464 с.
2. Фінансування наукових досліджень в Україні та світі. Електронний ресурс. – [URL] – <http://edclub.com.ua/analytika/finansuvannya-naukovyh-doslidzhen-v-ukrayini-ta-sviti>
3. Жабін С. О., Ісокова Н. Б., Скороход О. М. Проблеми молодих вчених України та рекомендації щодо їх вирішення. Електронний ресурс. – [URL] – https://www.civic-synergy.org.ua/wp-content/uploads/2018/04/Problemy-molodyh-vchenyh-Ukrayiny-ta-rekomendatsiyi-shhodo-yihnego-vyrishennya.pdf?fbclid=IwAR00PqjUJ3hqGT-1PFN8jExnoKtCGs8JdxguMsovjzK1R0uUzCHs_8pj3Pw.